

Historický ústav AV ČR, v. v. i.

a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i.

pořádají

v rámci Strategie AV21

(výzkumný program Evropa a stát
mezi barbarstvím a civilizací)

ve dnech 31. května – 1. června 2016
v Brně vědeckou konferencí

PARLAMENTNÍ VOLBY 1946 A ČESKOSLOVENSKO (souvislosti, prognózy, fakta, následky)

V roce 2016 uplyne sedmdesát let od voleb do Ústavodárného Národního shromáždění Československé republiky. Volby konané 26. května 1946 měly zásadní dopad na další směřování politického vývoje v Československu. Moderní historiografie se období let 1945–1948 v posledních letech sice věnovala a hledala odpovědi na otázky vztahující se k mezinárodnímu postavení třetí republiky, významu a fungování jednotlivých politických stran, ideových aspektů jejího vývoje apod. Co dosud uniká většímu badatelskému zájmu, je zejména komparace dopadu prvních poválečných voleb, které probíhaly v jednotlivých evropských zemích pod různými vlivy a s různými důsledky. Politickou realitu v Evropě, charakterizovanou zejména posunem doleva, zcela přirozeně ovlivnily nejen dopady války (hospodářský rozvrat, materiální a lidské ztráty, nutnost vybudovat systém sociální péče o obyvatelstvo zasažené válkou – Displaced Persons, osiřelé děti atp.), ale také následky světové hospodářské krize, která zůstávala v živé paměti, a také obdiv k bojovému nasazení Rudé armády, která nesla hlavní tíhu zápasu s nacistickým Německem. Konference by chtěla reflektovat tyto proměny nálad na příkladu srovnání výsledků voleb v jednotlivých státech. Specifickým příkladem jsou například volby ve Francii a Itálii, kde z voleb významně profitovala komunistická strana. V Itálii navíc můžeme pozorovat přechod od fašistického systému, který zde vládl v letech 1922–1943 (a v některých oblastech až do jara 1945), a monarchistického zřízení k republikánskému s pluralitní demokratickou společností. Mezi opomíjená vnitropolitická témata, která je třeba nově uchopit a interpretovat, patří rovněž vliv ideových faktorů, jako například vliv náboženské diferenciaci v ČSR na průběh voleb. Konference by v neposlední řadě měla být platformou k prohloubení debaty o charakteru vnitřní politiky třetí republiky.

Volby v květnu 1946 jsou díky svému výsledku závažným mezníkem v dalším směřování Československé republiky a jejímu včlenění do sovětské sféry vlivu. Jejich dopad je však nutné komparovat s příklady voleb v ostatních evropských zemích. Soudíme proto, že by se aktuální výzkum měl výrazněji zaměřit na srovnávání výsledků a důsledků voleb napříč Evropou. Konference by tedy měla představit nejen nejnovější poznatky o poválečném Československu, ale také srovnávacím přístupem ukázat na proměny celospolečenského klimatu v Evropě.

PARLAMENTNÍ VOLBY 1946 A ČESKOSLOVENSKO (souvislosti, prognózy, fakta, následky)

Program konference¹

31. května 2016

9:00 – 10:00   *Prezence účastníků konference*

10:00 – 10:45   *Slavnostní zahájení*

- Projev hejtmana Jihomoravského kraje Michala Haška
- Projevy zástupců Akademie věd ČR
místopředseda AV ČR Pavel Baran
ředitelka Historického ústavu AV ČR
Eva Semotanová
ředitel Ústavu pro soudobé dějiny Oldřich Tůma
- Projev zástupce Masarykovy univerzity

Poválečné volby v mezinárodních souvislostech

10:45 – 11:45   *1. blok referátů*

- Z. Zudová Lešková: *Prvé povojnové voľby 1946 v komparácii (európskej a svetovej) slobodnej povojnovej voľby (súvislosti, prognózy, fakty)* (HÚ AV ČR)
- J. Dejmek: *Politické reprezentace a první poválečné volby v západní a severní Evropě 1945–1946* (HÚ AV ČR)
- E. Voráček: *Vliv SSSR na volby v zemích střední a východní Evropy* (HÚ AV ČR)

11:45 – 12:15   *Diskuze*

12:15 – 13:00   *Přestávka na oběd*

13:00 – 14:20   *2. blok referátů*

---

¹ Změna programu vyhrazena.

- J. Šebek: *Volby v Itálii v červnu 1946* (HÚ AV ČR)
- M. Šepták: *Vliv prvních poválečných voleb na vnitropolitickou situaci v Rakousku* (Národní archiv Praha)
- V. Kyncl: *Sudetoněmecká „karta“ ve volbách 1946–1947* (HÚ AV ČR)
- V. Horčáková: *Československé parlamentní volby roku 1946 v české, slovenské a evropské historiografii* (HÚ AV ČR)

14:20 – 15:00   *Diskuze*

15:00 – 15:15   *Přestávka na kávu*

15:15 – 16:35   *3. blok referátů*

- E. Irmanová: *Parlamentní volby v Maďarsku v listopadu 1945 v souvislosti se zasahováním Spojenecké kontrolní komise* (HÚ AV ČR)
- J. Pospíchal: *První poválečné volby v Československu a v Jugoslávii. Průběh, výsledky, vzájemné ohlasy* (FF MU)
- M. Manák: *Zasahy (ex)Spojencov do transformačných procesov politických systémov v krajinách východnej Európy v roku 1945 na príklade Bulharska a Rumunska* (Trnavská univerzita)
- A. Zítek: *Referendum a volby v Toruni. Regionální pohled na politický vývoj v poválečném Polsku* (Národní archiv Praha / FF UJEP)

16:35 – 17:15   *Diskuze*

1. června 2016

Vnitropolitické souvislosti květnových voleb v Československu

9:00 – 10:00   *1. blok referátů*

- J. Kocian: *Květnové volby 1946 – volby vítězů a poražených* (ÚSD AV ČR)

- J. Pernes: *Parlamentní volby 1946 a Komunistická strana Československa* (ÚSD AV ČR)
- M. Pehr: *Katolická církev a český politický katolicismus ve volbách 1946* (MÚA AV ČR)

10:00 – 10:30   *Diskuze*

10:30 – 11:10   *2. blok referátů*

- R. Letz: *Katolícka cirkev na Slovensku a parlamentné voľby v roku 1946* (PedF UK Bratislava)
- O. Podolec: *Voľby 1946 a verejná správa na Slovensku* (PF UK Bratislava)

11:10 – 11:40   *Diskuze*

11:45 – 12:30   *Přestávka na oběd*

12:30 – 13:30   *3. blok referátů*

- F. Hanzlík: *Předvolební kampaň a volby v armádě* (Univerzita obrany Brno)
- J. Machala: *Vliv retribuce na průběh a výsledky voleb – legendy a fakta. Příklad tzv. malého retribučního dekretu* (ÚSTR)
- P. Bednařík: *Český tisk a parlamentní volby* (FSV UK)

13:30 – 14:00   *Diskuze*

14:00 – 14:15   *Přestávka na kávu*

Volby 1946 – regionální aspekty

14:15 – 15:15   *4. blok referátů*

- H. Nosková: *Situace v poválečném pohraničí a volby 1946* (ÚSD AV ČR)
- D. Kovařík: *Vitorazsko ve volbách 1946* (ÚSD AV ČR)
- A. Binar: *Parlamentní volby roku 1946 na Hlučínsku ve srovnávací perspektivě* (Univerzita obrany Brno)

15:15 – 15:45

Diskuze

15:45 – 16:00

Přestávka na kávu

16:00 –17:00

5. blok referátů

- K. Řeháček: *Rozdělování tzv. nepřátelského majetku jako nástroj boje o voliče v západočeském pohraničí* (SOA Plzeň / PedF ZČU)
- J. Šlouf: *Vznik „protikomunistických bloků“ při rekonstrukci složení okresních národních výborů v roce 1946 – situace v západních Čechách* (SOA Praha / ÚSTR)
- T. Dvořák: *„Bez nás nemohou nic dělat, na všechno potřebují spolupráci...“ Volby v roce 1946 a jejich dopad na obsazení mocenských pozic v nižších zastupitelských orgánech* (FF MU)

17:00 – 17:30

Diskuze

17:30 – 18:00

Závěrečné zhodnocení